

Учѣте ся брати мои
Думайте читаєте

СВОБОДА

„Въ своей
хатѣ
своя правда“

И сила
и воля“

Шевченко.

ЖАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА“.

Рѣкъ III.

Шамокінъ, Па. Четвергъ 19-го Вересня 1895

Число 28

Вѣдъ Редакціи.

Просимо нашихъ читателей „Свободы“, щобъ сходили насъ докладно повѣдомити, кѣмъ кто заплатитъ а коли? Члены „Союза“ можуть получить газету за \$1 на рѣкъ, если достаточно число зголосить ся.

Редакція.

Шамокінъ 19 вересня.

Наші школы въ Америкѣ.

III.

Потреба бы намъ въ концѣ пригланутись якъ выглядѣють нашѣ бѣднѣ рускіе школы въ Америкѣ и скѣлько они на чужинѣ рѣдному народови хѣсна приносятъ?

Русины перенесли себе въ старомъ краю такихъ, якѣ они въ бѣднѣ Галичинѣ были. Народъ бувъ бѣднѣ и темнѣ — велика часть Русинѣвъ приплыло до Америки, котрі не умѣли нѣ читати, нѣ писати. Розумѣ ся, що свѣтлоглядѣ такихъ темныхъ людей бувъ дуже вузенькій. По за бреху, по за майны, — они нѣчого больше не бачили; мешкали звичайно далеко вѣдъ мѣста, по такъ званныхъ печаяхъ и тамъ заводили собѣ галицке, або угорске село. А понеже лѣьше имъ поводити ся, якъ на батьківщинѣ, тожъ почали наши люде въ дни свободнѣ вѣдъ працѣ, прим. по недѣлямъ, уряджувати собѣ празники. И ничѣ дивного, що товаришамъ ихъ були: віска и кекъ пива. Се були найбільші ихъ утѣхи, найвышші забавы, на якѣ ихъ свѣтлоглядѣ мѣгъ здобути ся. Годѣ вѣдъ нихъ було вимагати, щобъ они были забавляли ся театрами, концертами, балами, піснями. Они забавлялись, якъ умѣли и нѣхто не смѣе имъ сего вчислѣти за грѣхъ. Всяка верства суспѣльности уряджуе собѣ забавы по сего свѣтлогляду. Велика сила моральна нашого народу, того народу, котрый не погнѣбъ вѣдъ ярмомъ татарскимъ, вѣдъ неволею польскою, той народъ ли-

шений всякою опѣки въ Америкѣ зберѣгъ свою народнѣсть и ту, де всякіе элементѣ вливали на него и благодатно и не благодатно. Народъ сей вычѣкувавъ неначе Мессіи, своихъ проводирѣвъ зѣ старомъ краю. И въ концѣ дождавъ ся. Почалась робота вѣдъ разу на всѣхъ поляхъ: перковныхъ и народныхъ.

Розумѣ ся, що робота та пошла такъ, якими були проводники, тай якими были и робѣтники. И проводники и робѣтники были се чистѣ, троха вѣдвѣжнѣйші Галичане (бо на разѣ лишѣ ту провинцію нашою Русин беремо вѣдъ розвагу). Они принесли себе цѣлѣмъ зѣ Галичины на амер. почву и ту почали найщирѣйше будувати вѣтчину, свою рѣдну, галицку вѣтчину, по сѣмъ галицкому свѣтлогляду. До здвигнѣня сѣмъ вѣтчины конечно була школа. Та якажъ школа. Розумѣ ся руска-народна школа, для русскихъ дѣтей. Прекрасна рѣчь! Идеальна рѣчь! Для Русинѣвъ — руска школа, чи хто мѣгъ бы щось кращого подумати? Але якъ мусѣли тѣ школы выглядѣти на земли американской?

Науку читаня и писаня поручено въ початкахъ нужды ради дякамъ, може зѣ взглядовъ матеріальныхъ, бо робѣтники не въ силѣ бувъ удержати и священника и учителя и дяка. Оже въ одной особѣ дякону учителя мусѣвъ сповняти човѣкъ задачу — найважнѣйшу задачу по церквѣ, помѣжъ нашимъ народомъ въ Америкѣ. Иногдѣ навчивъ навѣтъ такіи учителя читати и лихо писати по руски, а батьки вдоволені, що дитина академію скончила брали хлопцѣвъ зѣ собою до тяжкой работы на бресѣ и каріера скончена. Вѣдтакъ еще аванзуе нашъ молодой човѣкъ на робѣтника въ майнахъ и спроваженъ сконченъ. Часомъ въ недѣлю перечитае собѣ „Свободу“ и то не зѣ великимъ замишлованемъ, бо вѣдъ нѣгде не виробивъ собѣ смаку до читаня. Отъ и

стѣлько принесли користи, а радше сказатибъ шкоды нашѣ народнѣ школы. Щобъ нѣхто не посуджовавъ насъ о бракъ патріотизму — мы хочемо довести, чому наши школы, якъ зѣ одной стороны принесли користи народови, такъ зновъ зѣ другой стороны принесли они шкоду. Користъ принесли они, бо научили нашего брата по руски читати, по руски молити ся, руску книжку читати якъ она де случайно попаде ся. А шкоду принесли они тѣмъ, бо они нужды ради были лишѣ народными школами, а не американскими, не житевыми. Скѣлько нынѣ русскихъ талановитыхъ хлопцѣвъ мѣгъ бы были заняты становиска виднѣйшій середѣ американской суспѣльности, если-бы мы были въ початкахъ добре роздумали, що мы маемо робити зѣ нашими дѣтьми. Если-бы мы вже въ початкахъ були зрозумѣли, що будущнѣсть нашего молодого поколѣня не повинна бути по брехѣхъ и по майнахъ, але що мы маемо виховувати ихъ такъ, якъ сего людскѣсть вимагае. То значить: давати имъ пити такую воду вѣдъ котрой ихъ живѣтъ не заболитъ, а здоровѣ ихъ поправитъ ся. Минули часы дяковскихъ школъ въ Америкѣ. Велике число нашихъ тямучихъ людей, що то вже въ Америкѣ навчили ся и рѣдного и англійского писаня и тѣ люде становлятъ интегральну часть нашої суспѣльности, они суть правдивою нашою интелігенціею, тѣ люде зрозумѣли жите и они свои дѣти посылають до школъ публичныхъ, а въ дома, по робѣтъ учать сами русколю слова за помощью спроважованныхъ зѣ краю просвѣтнѣхъ книжокъ. И для тѣхъ людей головню пишемо мы нашу розвѣдку, тай для тѣхъ, котрі ще не поняли въ чѣмъ лежить жите народу. Въ просвѣтѣ, братѣ и только въ просвѣтѣ! Але ту просвѣту треба черпати тамъ, де ея подадутъ. Наши дяки не дадутъ просвѣты дѣтямъ, бо еи самѣ не мають — а держава, що

подала вамъ хлѣбъ и школу — та держава, вольна, свободна, хоче и вашѣ дѣти виховати на добрыхъ, разумныхъ, працьовитыхъ людей. Нѣкому школа американская не замыкае дверей. Она не пытае ся, якъ ты называешъ ся, чи Иванъ, чи Стефанъ, чи John, чи James, чи якъ тамъ еще звать. Для всѣхъ отворенѣи двери, каждый може користати зѣ того, що держава особлившою опѣкою о сѣнила. Найбѣ лишѣ каждый отецъ духовный сходитъ заняты ся наукою рѣдного языка и религій въ Суботу, най-бы въ Недѣлю занявъ ся катехизаціею по вечѣрни, а вечеромъ, кобы уряджено читальнѣ для старшой молодѣжи, то певно осягнуено-бы цѣлѣ въ повнѣмъ значѣню того слова.

Мы зѣ горы переконаніи, що зустрінемося съ полемпкою и чужихъ и своихъ, але сего мы и бажаемо, бо вѣримо въ заводу „audiat et altera pars“ — тай и обмѣна гадокъ може принести користъ загалови. Се наше задушевне бажане! Однакмы лишѣ на разумнѣи замѣты, вѣдповѣдати будемъ.

ВЕЛИКЕ ТОРЖЕСТВО!

Дня 22. Септембра по нов. числ. 1895 р. вѣдбуде ся торжественне **Благословеніе новой Церкви**, збудованой въ Питсбургѣ, при улицѣ 7-ой и Карсонъ Савдсайдъ.

КОРОТКА ПРОГРАМА ТОРЖЕСТВА ТАКА:

1) Въ Суботу, дня 21-го септ. о год. 8-ой вечеромъ, буд **концертъ** и театральне представлене (аматорами изъ Олифанту) мелодрамы въ 2. актахъ:

„Знѣмченнѣй Юрко“

2) Въ Недѣлю, 22. септ. всѣ Братства зберутся въ Питсбургѣ на ул. 7-ой и Грантъ и пойдутъ водити около год. 10-ой рано великого парадою черезъ мѣсто до церкви.

3) Около год. 11. передѣ полуднемъ:

Благословеніе новой церкви и соборна Литургія.

4.) По Службѣ Божой — гостина въ великой галѣ, при новой церкви.

Маемо честь на славнѣсть нашу запросити ч. ч. Братства, Всч. оо. духовныхъ и вѣрныхъ.

Церковна Рада.

Величаве торжество посвященя церкви въ Питсбургѣ вѣдбуде ся вже якъ бачимо съ програмы 22 с. м. Кѣлѣкатнѣй трудъ нашихъ Русинѣвъ въ Питсбургѣ вѣдъ проводомъ своего будиного пароха о. А. Полянского, котрый передѣ двома тыжнями вернувъ до Галичины — стоить нынѣ окѣнченнѣй. Торжественне посвящене Божого храму — котре зи старанемъ теперѣшного заведателя парохіи о. Констанкевича, повинно выпасти, якъ найторжественнѣйше, довершитъ славне дѣло Русинѣвъ въ Питсбургѣ.

Зѣ Олифанту выѣзжае О. Т. Обухевичъ зѣ хоромъ и аматорами. Зѣ Buffalo вже поѣхавъ О. Н. Стефановичъ, щобъ разомъ зѣ О. Констанкевичомъ пригостити все до величавого посвященя церкви. Въ Суботу рано выѣзжае О. Н. Дмитровъ зѣ Mt. Carmel, Pa. яко делегатъ тов. „Союзъ“.

Мы зѣ своихъ стороны вѣтаемо Братѣвъ нашихъ зѣ Питсбурга щирорускимъ „Помагай Богъ“.

О Д О З В А.

БРАТЯ РУСИНЫ!

Удаемося до Васъ зѣ святою просьбою. Мы порѣшили будувати у себе святыню, нашу святу руску церковь, ту твердиню, котра забезпечаетъ намъ нашу вѣру и нашу народнѣсть на чужой земли. Насъ ту не богато, а будова церкви, якъ вы сами знаете, великий сумы коштуе. Для того пукаемо до нашихъ русскихъ, щирыхъ сердецъ, щобъ сходили насъ запомогти, щобъ сходили скинутись по кѣлѣхъ центѣвъ на ту високу цѣль, и зѣбраннѣ грошѣ переслати на адресу:

Peter Lepak

811 Canal Str.

ELMIRA, N. Y.

СВОБОДА
(LIBERTY.)
Weekly Paper

The only Russian political newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published at 144, South Franklin str; Shamokin, Pa. of each week by the Svoboda Publishing Co.

ADVERTISING RATES:

One inch per annum...\$ 10.00
„ „Six months. „ 6.00

All communications should be addressed to:

„Svoboda“ Printing Office
144 S. Franklin, str,
Shamokin, Pa.

Предплата річна2.00
До старого краю..... 3.00

Всѣ дописи и гроші про-
симъ высылати подъ адресу:
To „Svoboda“ Printing Office
144 S. Franklin, str.
Shamokin, Pa.

Наша газета выходитъ по
тѣмъ же днямъ въ Четверъ.

Entered the post office at
Shamokin, Pa. as second
class mail matter.

УВАГА.

Хотѣя приступити до „Со-
юза“ най посылають вступи-
не и мѣсячне до касіера.

Mr. Gr. Chylak
Olyphant Pa.

И увѣдомити секретара
подъ адресою.

Rev. Nestor Dmytriw
Mt. Carmel, Pa.
P. O. Box. 599.

ОГОЛОШЕНЬЕ.

Если бы кто знавъ, где пе-
ребувае мой мужъ ИЛЬКО
РЫДЗЯНИЧЪ, родомъ зъ
Мохначки, въ Галичинѣ ко-
трый еще передъ 8 роками
мене оставивъ и до Амери-
ки водѣхавъ, най буде лас-
кавъ повѣдомити мене о мѣ-
сти его перебуванія на слѣ-
дуючу адресу:

Domka Cimbalak - Rydzanicz
E. 87 str. № 208 Near 3-th Av
NEW-YORK, CITY

Оголошене.

Еслибъ кто знавъ о мѣсти
перебуванія СЕКЕЛЫ, ко-
трый вѣроятно перебувае въ
Colorado, а котораго глядае
его жена Юлія Секеда, нехай
подасть ласкаво его адресу
до Редакціи „Свободы“.

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Въ Буфало дня 10. с. м.
вѣдбувъ ся другій звѣздъ
— або якъ Поляки сами
охрестили — „другій сеймъ
делегатѣвъ Уніи Польскои
въ Америцѣ.“ Нѣчогобъ
намъ и згадовати объ томъ;
бо щожъ може насъ такъ
дуже интересовати, о чомъ
и въ якій спосѣбъ радилъ
Братя Славяне. Можемо
лишь догадуватись, що ра-
дили о доли народной, а
на томъ поли желаемъ имъ
якъ наилучшого розвитку.
Мы прото и не згадуемъ
ничъ о томъ звѣздѣ, лишь
кѣлька словъ скажемъ зъ
нагоды вѣдбувшого ся ве-
чѣрного походу въ память
того звѣзду. На таблиці
одного Братства добачено
куріозумъ такогѣмъ змѣсту:
„Зрадникомъ краю и зне-
важителемъ Бога уважавъ
бы ся той, кто бы посмѣвъ
разривати Польшу, Русь и
Литву.“ Бѣдна Русь попала
ажъ въ парадъ польску...
Кѣтъ кто буде такой наив-
ный! Що буде разривати?...
Литва стало за богато той
вѣковой, за солодкою зда-
еся звязи зъ Поляками, бо
въ остатныхъ часахъ про-
явивъ ся межъ Литвинами
значный рухъ національный
— а принаймѣй въ Амери-
цѣ тѣшатъ ся они не абы-
якою організаціею народ-
ною. Русь вже давно ого-
лосила себе повнолѣтною,
не вѣдь вчера — иде въ
власныхъ силахъ и просту-
еся и мѣщане. Зѣ стереотип-
ного „Польша, Русь и Ли-
тва то одна молитва“ лиши-
лась сама Польша. Тожъ
нема й щѣ разривати.

Однакъ мы не дивуемось
— сли слова походить не
вѣдь знатока исторіи; ихъ
писала рука тяжка, чорна,
рука робѣтника, котрый си-
ломѣць выдеръ ся зъ опѣ-
ки своихъ таки власныхъ
покровителѣвъ, щѣбъ дале-
ко на чужинѣ заробити на
хлѣбъ. Обставины въ род-
номъ краю не позволили
ему вчити ся ажъ исторіи.
Однакъ чижъ ту вже нема
проводникѣвъ его, котрыйбъ
схотѣли ему правду сказати,
щѣбъ вѣнь въ будуче не
писавъ нѣсвѣтницъ?

Добачено такожъ куріозъ
языковий. — Недавно тому
одна польска часопись вѣд-
важилась робити намъ за-
кидки що до языка, якимъ
писана „Свобода“, розумѣ-
ючи его, сердега, дуже ма-
ло. Она и достала водправу
— зъ чого могла чейже по-
знати, що „не пхай носа
до чужого прѣса“ тымъ боль-
ше що вѣдь него можна
пчихати довго. — А тутъ
меньшій братъ вѣдь тыхъ
газетникѣвъ не умѣе скле-
ити кѣлька словъ безъ похи-
бокъ! И тутъ нема кому
своихъ „малючкихъ“ про-
вѣстити... Де любога? Отъ, Па-
нове, льбше прѣгати ся за
щиру роботу на своѣй ни-
вѣ. А она розлога, естъ ну-
ды розмахнутись!

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

До всѣхъ нещастъ, якъ
загостили меже бѣдный
нашъ народъ въ Галичинѣ,
прилучивъ ся новый гѣсть,
а то холѣра. — Появила ся
она въ мѣстѣ Збаражи, за-
влечена зъ Россіи. — Захво-
рѣвъ и умеръ тамъ одинъ
жидъ, вѣдвиній за кордонъ
въ окрестность Колодна.
Другій случай холѣры, за-
кончивъ ся выздоровѣнемъ.
Наші люди приняли того
гостя холѣру цѣлкомъ хо-
лоднокровно, бо не одинъ зъ
бѣдаковъ, не маючи кусни-
ка хлѣба, и не хотѣя ги-
нути повѣльною голодовою
смертію, волить, щѣбы хо-
лѣра покѣнчила съ нимъ
въ одной хвилѣ. — Радуй
ся польско-шляхоцка авто-
номію!

Коло Устрикъ дольныхъ,
въ повѣтѣ Лѣско, забирають
ся панове и брасія жиды, до
закладанія копалень нафты
на велику скалю. Завязало
ся вже кѣлька товариствъ
шляхоцко-жидѣвскихъ, а и-
менно въ селахъ Головецку,
Рапскѣмъ, Штайнфельзѣ, Го-
шевѣ и Соколовой Волѣ. —
Правда, паны та жиды збо-
гатѣють, однакъ нашъ му-
жикъ вѣддавши свою нер-
вавицу-землю, та стратив-
ши силы при тяжкой, но
таньшой працѣ для народныхъ
пѣявокъ, пойдѣ въ коротцѣ
въ свѣтъ за очи съ торбами
та костюмомъ въ рудѣ. —
Живий примѣръ того маемо
на Борыславю и его окрест-
ности.

Нелюдекѣсть лѣкаря
войскового. Magyar
Hirлар доносить зъ Ерлава
про такой фактъ: Резервистъ
Леопольдъ Фрайвильгъ мавъ
ставити ся 7-го сѣрпня до
вправъ войсковыхъ при
60-омъ полку пѣхоты, а що
вѣдь довшого часу незду-
жавъ на жолудокъ, то й за-
мельдувавъ ся въ полку.
Лѣкарь полковий д-ръ Тоф-
лѣрь оглянувши его, орѣкъ,
що вѣнь здоровый та мусить
стати до вправъ, а если ще
разъ буде жалувати ся на
недугу жолудкову, то не
мине его тяжка кара ареш-
ту. Фрайвильгъ зачавъ вѣд-
бувати вправы войсковы.
Вертаючи зъ одного маршу
упавъ на улици, а капітанъ
велѣвъ вѣдвести его до его
приватного мешканя. По-
кликано лѣкаря цивильного
и той занявъ ся недужимъ.
Скоро про се довѣдавъ ся
лѣкарь полковий, выславъ
чотирохъ вояковъ до меш-
каня Фрайвильга зъ прика-
зомъ, приставити его до
касарнѣ. Вояки вернули зъ
нѣчимъ, мельдуючи лѣка-
реви, що станъ Фрайвильга
не дозволяе на переносины.
Тогдѣ лѣкарь удавъ ся осо-
бисто до мешканя Фрайви-
льга и оглянувши его, орѣкъ,
що вѣнь здоровъ. Вѣдтакъ
пошли чотыри вояки зъ

ношами и забрали Фрайви-
льга до шпиталю гарнизон-
ного. Тамъ померъ Фрайви-
льгъ о 2-ой год. въ ночи, а
лѣкарь велѣвъ вѣднести тѣ-
ло назадъ до приватного
мешканя. Фрайвильгъ поли-
шивъ жѣнку и двое дѣтей
въ наибольшей нуждѣ.

Нещастливѣе при-
ключене на маневрахъ.
Недавно вѣдбульсь коло
Львова большій войсковой
маневръ. Командуючій ма-
неврами бригадирѣ Рацен-
гоферъ казавъ кѣнницѣ ата-
ковать пѣхоту, при чѣмъ
около 30 жовнѣровъ третого
баталіона 24 полку пѣхоты,
зѣстали потратованъ коньми,
а два жовнѣры вѣднесли
дуже тяжкі раны.

Дня 18. сѣрпня спустивъ
ся на землю коло Любачова,
бальонъ, въ котромъ нахо-
дились два російски офи-
церы, и професоръ метеоро-
логіи зъ Петербурга. —
Жандармерія заарештовала
всѣхъ трехъ и вѣдставила
разомъ зъ бальономъ до
Ярослава, где ихъ затрима-
но, ажъ до выясненія ихъ
справы. При ревизіи найде-
но у арештованыхъ различ-
ный науковій приряды, и
60.000 рублѣвъ.

Рѣшуча и послѣднѣя вѣдпо- вѣдь польской часописи „Jutrzenka“, якъ и въ загалѣ цѣлой чеш- ной, польской жур- налистницѣ.

Слибъ кто хтѣвъ задати
собѣ працѣ и схотѣвъ пе-
рестудіувати польску жур-
налистику и выдати о нѣй
правдивый, щирый, объ-
ективный судъ, той
буде безперечно вели-
кимъ добродѣлемъ для
польской суспѣльности, бо
черезъ спратедливу крити-
ку, черезъ выказане чор-
ныхъ токовъ, струпѣвъ на
ихъ тѣлѣ, мѣгъ бы прислу-
житись той суспѣльности,
вказуючи на тѣ бруды на
якій суспѣльность куляе. —
До теперъ здаеся и не за-
носить ся на такую конечну
критику.

Наші Панове Поляки
звыкли себе хвалити цѣлою
губою, а про свою власну
гниль и не подумаютъ. А
най большою гнилею въ
Польшѣ Американской —
се ихъ часописи, котры
такъ низько морально упа-
ли, якъ нѣякій другій въ А-
мерицѣ. Польска журнали-
стика немае нѣ засадъ, нѣ пе-
реконанъ, нѣ поглядѣвъ. Хто
больше дастъ долларѣвъ, то-
му вѣрно служить, ажъ по-
ки не вычерпають ся дол-
лары — тогды накидѣе ся дру-
гому грубо долларовому и
такъ иде ad infinitum.

Одна зъ тыхъ прекрас-
ныхъ газетъ польскихъ, а
се „Jutrzenka“ почала я-
кійсь часъ дуже занима-

тись нами, — здаеся вѣдь
часу, якъ мы перенесли
выдавництво „Свободы“ до
Шамокінъ. Въ одномъ ар-
тикулѣ, на котрый мы чем-
но вѣдповѣли, наговорила
нѣсвѣтницѣ, але то може
зъ дурноты, — тожъ дур-
ныи годѣ дивуватись, але
въ ч. 36 вже свою глупоту
посунула до злобы въ ар-
тикулѣ „Wlasnose koscielna i
Unitov w Ameryce.“ Хто
читавъ нашу часопись и
пригадае собѣ нашу пере-
воду статью въ ч. 23 „Сво-
боды“ зъ дня 15. сѣрпня
с. р., той пригадае собѣ
коротенькій еп змѣсть та-
кій:

Въ Европѣ, де церковь и
держава творять одну цѣ-
лѣсть, параграфы канониче-
го и цивильного права dotyч-
ныхъ державъ колідують зъ
собою, выпасають цер-
ковъ добрами и хоронятъ
ея власности, якъ такожъ
по ставляютъ вѣспѣльныхъ
сторожѣвъ тыхъ добръ, а
се парохѣвъ. Въ Америцѣ
держава не мае нѣчого
вѣспѣльного зъ церквою, од-
же не выпасае церкви,
не естъ кураторсмъ, але ку-
раторами власности мате-
риальной церкви въ Аме-
рицѣ суть лишь выключно
люде, що потомъ своимъ
здвигли величавъ святинѣ,
приукрасили ихъ величаво,
дають удержане священни-
камъ, и дбають о дальшѣ
долѣ своихъ святинѣ, кот-
ры для нихъ суть одинокою
потѣхою и вѣдрадою на чу-
жинѣ. Понеже нашъ гре-
ческій обрядъ, котрый особ-
лившою опѣкою осяняе св.
Отецъ, не каждому зрозу-
мѣльній, а особливо амер.
епіскопамъ, котры николи
нашого обряду не бачили,
тому нашъ Митрополитъ С.
Сембратовичъ, зрозумѣвши
докладно наше положене
старѣе ся усиленно въ Римѣ,
щѣбъ надати намъ правиль-
ну організацію, але нашу
такъ родну — такую — кот-
ра бы вѣдповѣдала и серцю
и бажаню народа и потре-
бамъ церкви нашѣй зъ еи
греческимъ обрядомъ. Для-
того, щѣбъ такую организа-
цію перевести, распоряджае
Впр. Митрополитъ, щѣбъ
церкви нашѣй и всякій маєт-
ки церковны належали до
народу — бо якъ тыхъ не
буде, то всяка нахѣрена
організація не здасть ся на
нѣчо. Се докладный змѣсть
нашої статѣ. Придивѣмъ
ся теперъ, якъ зрозумѣла
„Jutrzenka“ нашу статью.
Передовѣмъ мы протесту-
емо противъ назвы „Unit“,
якъ звывли насъ братя По-
ляки называти. Мы справдѣ
есмо „uni“ зъ римскимъ
престоломъ, а чейже такъ
само и Поляки. Мы высту-
паемо всюды, яко Русины-
Украинцѣ чи-то на поли
церковномъ, чи пародномъ.
А чейже тымъ Полякамъ,
що знають письмо повинно
бути звѣсно, що наша назва

Русины, такъ якъ они Поляки — а не нѣяки „Unici“. Але се лишъ справа формальна; для насъ байдуже, якъ хто насъ назве, мы хотѣли лишъ звернути увагу братовъ Поляковъ, щобъ они своєю неслѣдственною себе передъ свѣтомъ не смѣшили.

„Jutrenka“ The Morning Star — органъ урядовый незалежного костела польского, хтѣвбы на гавать втягнути насъ въ свои ряды и взывася на подлый спосѣбъ, часто практикованный въ журналистичѣ польско-американской, а се фальшоване фактовъ. Се такъ нечестна рѣчь въ журналистичѣ, що пятѣе часописъ не дуже гарнымъ имонемъ злодѣя, и сего не видати анѣ по англійско-американскихъ часописяхъ, анѣ по часописяхъ европейскыхъ, навѣтъ въ борбѣ зъ тяжшимъ противникомъ.

Змѣстѣ статѣ „Wlasnosce koscielna i Unitow w Ameryce“ въ короткѣ такий: „Якъ почали лишъ Русины будувати свои церкви, всея часть епископы захопили власности тыхъ церквей для себе. Якъ стало больше церковей рускихъ въ Америцѣ и священниковъ наплывало чимъ разъ больше — головно зъ Галичины, то они за прикладомъ польскихъ незалежныхъ костеловъ удали ся до своего Митрополита у Львовѣ и представили ему заборчій замѣры гутетшнихъ епископовъ. Въ тыхъ дняхъ достали унѣцкй священники куренду, котру поручено всѣмъ священникамъ переречити въ своихъ церквахъ а она звучитъ: Унѣты, замешкали въ Америцѣ, повинни въ менче важныхъ справахъ, однакъ только въ чисто религійныхъ удавати ся до епископовъ въ Америцѣ и подчинятись ихъ распорядженнямъ, о сколько такъ не суть протавни догматамъ гр. кат. церкви — однакъ въ важныхъ справахъ, повинни они удаватись до Митрополита Сембратовича у Львовѣ. Справы материяльной натуры полагають комитеты церковный, а епископы дицезанальны не мають права мѣшати ся въ господарку парохіальну. Дальше слѣдуютъ прекрасны епитеты для епископовъ американскихъ и апострофа для ксьондзовъ польскихъ, щобъ они брали собѣ зъ насъ прикладъ, бо мы мудро вѣримо. Отсе короткій, але вѣрный змѣстѣ статѣ Jutrenka-и.

Сколько глупоты, сколько злобы, сколько подлого фальшования фактовъ. Надъ глупотою застановляться не будемо, бо серѣдна мати майже всѣхъ польскихъ часописей америк.; впрочѣмъ, хто хотѣвбы собѣ задати трудъ и переречити ту славу ста-

то, то переконаесь, сколько и логіки и консеквенци и розсудку тамъ. Але годѣ вчити когось на старѣсть, бо „so sie Jas nie pauczyl to Jan sie nie pauczyl“. Злоба вправдѣ въ парѣ зъ глупотою не ходитъ, але на диво симъ разомъ якое зѣйшли ся, бо злобу добавчаемо мы въ цѣломъ змѣстѣ статѣ. Незалежнй Поляки хтѣли бы насъ силомоу втягнути въ свои ряды, щобъ показати своимъ ворогамъ: отъ дивѣтъ и „Unici“ берутъ собѣ зъ насъ прикладъ, а навѣтъ ихъ Митрополитъ имъ въ томъ помагае. Злоба та выйшла консеквенчно зъ подлого фальшования фактовъ. Але годѣ дальше розводити ся — шкода паперу, пера, чернила тай такъ дорогого мѣсяца въ нашѣй часописѣ. Мы въ послѣднѣе просимо нашихъ непростыхъ опѣкуновъ, щобъ дбали про себе, свое власне смѣте замѣтати, а его столько, тай такого огидного! Мы дамо собѣ раду самі безъ опѣки чи залежныхъ, чи незалежныхъ польскихъ ксьондзовъ.

За много чести для насъ панове Поляки!

„SCHÖN SCHREIBEN“.

Въ обшпрѣй другой класѣ нормальной школы отцѣвъ Василіянь въ Драгобичѣ тихо хочъ макъ сѣй. Наближае ся година „красного писаня“, страшна для всѣхъ не самымъ предметомъ, якъ радше особю учителя. Въ Василіяньской школѣ на всѣ предметы учитель — самі отцове, а только для науки писаня они найняли собѣ свѣтского човѣка, якогось буйного економа чи наставника, пана Валька. Пану Валькову ще и доси здае ся, що онъ економъ; хочъ зъ нагайкою ходити теперъ не выпадае, але все таки не помѣтуе ся хочъ тростѣвки и нѣколи не занедбуе робити зъ нею одповѣдного ужитку. Очевидна рѣчь, що дѣти, поддані хочбы только на годичну власти такого учителя, дрожать напередъ и „красне писане“ есть для нихъ наибольшую муку.

Малый Миронъ оденъ сидѣть спокойный, майже веселый въ лавцѣ. Онъ дивуе ся, чому се наразъ такъ тихо стало ся въ класѣ, коли оденъ смѣльчакъ, высланный на звѣдны, вбѣгъ до класы и крикнувъ: „Валько прійшовъ!“ Въ той самой хвилѣ тихо стало въ класѣ. Малый Миронъ не знае ще пана Валька. Онъ инно що прійшовъ изъ сельской школы, батько записавъ его до другой нормальной класы у отцѣвъ Василіянь, и нынѣ першій день школы. И хотъ на сѣдѣ онъ въ писаню бувъ дуже сла-

бый, не умѣвъ нѣ пера належного взяти въ руку, нѣ вывести гладко та ровно одного „штриха“, — то все таки онъ дѣтина, не ему журити ся напередъ тымъ, чего ще не знае. Онъ здивувавъ ся, чому се наразъ такъ тихо стало, але о причину не смѣвъ допытувати ся никого зъ своихъ сусѣдовъ — онъ же зъ ними доси дуже мало знакомый. Тай въ прочѣмъ его се и небогато обходило. Середъ тон, для другихъ страшной и тревожной тишѣ, онъ тымъ выгѣдѣйше оддавъ ся найлюбѣйшому занятю — думкамъ о своей рѣднѣй сторонѣ. Не можъ сказати, чтобы онъ туживъ за нею; онъ знавъ, що що понедѣлка побачитъ и батька и матеръ. Онъ только думавъ собѣ, якъ то гарно буде, якъ колѣсь, лѣтомъ, приѣде до дому, буде моѣ зновъ свободно бѣгати по пастѣвникахъ, сидѣти надъ рѣчкою або бродити по нѣй за ковылками; се були думки радше веселы, ясны, блискучы, а не тужны, не жалѣбны. Малый Миронъ роскошно пиравъ въ той красотѣ природы, що розцвѣтала въ его уявѣ середъ сѣрыхъ, холодныхъ стѣнъ Василіяньской школы, и не думавъ о погрозѣ, що наближала ся надъ класу.

— Ба, а ты собѣ чому не прилагодилъ скриптуры до писаня? запытавъ стиха оденъ сусѣдъ Мирона, стусаячи его подѣ бѣкъ.

Га? одповѣвъ Миронъ, немилу збужденый зъ своего золотого сну.

— Скриптуры приладъ до писаня! повторивъ товаришъ и показавъ Мироновѣ, якъ покласти скриптуры, якъ каламаръ и перо, посяла приписовъ пана Валька.

— Иде вже, иде вже! промѣлъ ся шепѣтъ по класѣ, мовъ при приближеню якогось грозного царя, коли на коритари роздали ся кроки учителя „красного писаня“. Швидко такъ тымъ отворили ся дверѣ класы и Валько войшовъ. Миронъ позирнувъ на него. Учитель своею подобою зовѣмъ на пригадувавъ нѣякого царя. Се бувъ середного росту човѣчокъ, зъ коротко остриженнымъ волосемъ на круглой баранчѣй головѣ, зъ рудыми, короткими вусами и рудою испаньскою борѣдкою. Его широкое лице и широкій, модно розвагений вилицѣ вразъ изъ великими на боки воодгнанными ушима надавали ему выразъ тупой упертости и — мясѣдности. Невеликы жабячы очы сидѣли глубоко въ ямкахъ и блмалы отдамъ якое злобно та неприязно.

— Ано! крикнувъ онъ грозно, зачинивши за собою дверѣ класы и помахуючи

тростинкою, выгнчающею пальчикомъ. И одъ того крику, немовъ одъ вѣтру хмарной лѣтної днини хилася разомъ колосе жита, такъ само похилили ся до долу голову бѣмдесяти пяти школярѣвъ надъ писемными, синею та червеною поленіеванными скриптурами. Въ рущѣ у каждого школяря тремѣло перо. Оденъ только малый Миронъ, що ще не знавъ Вальковонъ вѣдѣчъ, сидѣвъ оберненьный лицемъ до класы и вдивлявъ ся въ нового учителя.

— А ты що? крикнувъ вызвѣрившись на него Валько и прямо направивъ кроки до него.

Малый Миронъ такъ и остоушѣвъ зъ наглого переполоху. Онъ акимъ неслѣдомымъ порывомъ обернувъ ся и зложивъ свое тѣло въ такое положене, въ якомъ уже зъ минутою трепещали его товаришѣ.

Валько взявъ въ руку крейду, приступивъ до таблицы, розмахнувъ ся и почавъ писати. Зъ разу писавъ только буквы, малы и великы, самогласны и суголосны, безъ нѣякого впрочѣмъ звязку. Але далѣ-далѣ дойшовъ и до словъ, а въ концѣ и до цѣлыхъ речень якъ на примѣръ: „Богъ сотворивъ свѣтъ“, „Човѣкъ має двѣ руки“, „Земля мати наша“. Вычерпавши такымъ способомъ свою мудрость, показавши достаточно свое знане красного писаня въ численныхъ выкрутасахъ та довгихъ якъ свѣтъ, и ровныхъ якъ ковбасы хвостикахъ, Валько положивъ крейду, одступивъ ся, зирнувъ ще разъ зъ уподобомъ на записану таблицу и сѣдакъ обернувши ся до трепещущей класы, крикнувъ грозно:

— Писати!

Его наукова дѣяльність въ той хвилѣ щасливо скончалася, — теперъ починала ся его экономска дѣяльність. Щобъ показати се наглядно, онъ сильно стрѣпнувъ пальцами, чтобы стрясти зъ нихъ ученый крейдяный порошокъ, и намѣсть него взявъ въ руки свою тростину, и немовъ орелъ слѣдитъ зъ горы за добычею, такъ и онъ озиралъ ся по класѣ, зѣйшовъ зъ подвышенного градуса и почавъ своей обходѣ.

Конечъ буде.

НОВИНКИ.

— Зъ Галичины, зъ села Вѣрхомля, повѣста Новый Сантъ, — доносятъ намъ, що громада тамошня, выслала 3 делегатѣвъ до Канады, щобъ провѣдали водносны краевы, а зъ весною мае vybrati ся до 100 эмигрантовъ до Канады.

Мы зѣ свои стороны звертаемо увагу нашихъ людей, якъ такожъ просимо краевы часописы, щобъ зверну-

ли нашимъ людямъ увагу на се, що д-ръ Олеськовъ, котрый выбравъ ся до Канады лишъ на те, щобъ провѣдати водносны сего краю — по поворотѣ своимъ, оголосить свои науковы выслѣды и вкаже напимъ людямъ дорогу до Канады, або водрадитъ имъ туда пускати ся. — Кобы вже разъ нашъ люде схотѣли своимъ людямъ вѣрити.

Въ Питтсбургѣ усталено платню больше, якъ 50.000 работникамъ въ фабрикахъ желѣзныхъ на мѣсяцѣ октябрь и ноябрь, подвысаячи платню о 2 проценты, але сподѣю ся на pewno, що по двохъ мѣсяцахъ подвысаятъ платню еще выше.

Въ Нью Йорку водбувъ ся недавно великій митингъ, на котомъ сильно протестовано противъ законѣвъ о супочинку Недѣльномъ, уважаячи ихъ за нарушене правъ обывательѣвъ вольной державы. По митингу водбувъ ся демонстраційный походъ по головныхъ улицахъ.

ВСЯЧИНА.

Колько вироблять паперу на свѣтѣ?

Одна англійска газета нараховала 3,985 фабрикъ паперу на цѣлой кули земской, котры рѣчно виробляють 7,904 миллионѣвъ лѣберъ паперу. Половина зъ того спотребовуе ся на книжка и брошюры, а на газеты припадае 1,600 миллионѣвъ лѣберъ, а проче йде на иншы ужитокъ. Числячи на голову людности, зуживае Англикъ наибольше зѣ всѣхъ народовъ, бо пересѣчно 11½ лѣберъ рѣчно, Американецъ 10½, Нѣмецъ 8, Французъ 7½ рѣчно. Въ Австрій и въ Италиі выпадае 3½ лѣберъ рѣчно на одного човѣка. Цѣкава рѣчь, колько Русинъ спотребовуе паперу рѣчно? Хиба дуже а дуже мало, або инѣшого. Въ Галичинѣ 75 прц. не виѣе читати, та якежъ имъ дѣло до паперу; а въ Америцѣ хиба шинку завивае въ папѣръ, якъ йде до работы, а прѣдъ дуже богато паперу на се не потреба!

Эксплоатация угля въ Пенсильваніи.

Цѣкавымъ буде для неодоного знати, яку сколькость угля выкопуютъ рѣчно въ пенсильванійскихъ копальняхъ. — Докладный обчисленія выказуютъ, що сколькость выдобутого угля, съ каждымъ рокомъ збольшае ся, и що днесъ уголь выдобутый зъ копальнь въ Пенсильваніи засыпуе майже цѣлу Америку. — Статистичный обчисленія выказуютъ, що накопи въ роцѣ 1877 вывезено угля 20 миллионѣвъ 828 тысячъ тоннъ, товъ роцѣ 1894, сума тая

